

СПРАВА «КАРТЕР ПРОТИ УКРАЇНИ»

(CASE OF KARTER v. UKRAINE)

(Заява № 18179/17)

Стислий виклад рішення від 11 квітня 2024 року

Заявник, який є відкритим геєм та активістом за права геїв, стверджує, що у вересні 2015 року та березні 2016 року група осіб напала на нього через упередження до гомосексуалістів. У зв'язку з цими подіями працівники поліції порушили кримінальні провадження за фактами вчинення грабежу та нанесення легких тілесних ушкоджень відповідно. Згодом заявника було визнано потерпілим у цих провадженнях. Захисниця заявника зверталася до поліції з клопотаннями про додаткову кваліфікацію нападів за частиною другою статті 161 Кримінального кодексу України, зазначаючи, що злочини були вмотивовані гомофобною ненавистю, а також про проведення додаткових слідчих дій. Кримінальне провадження у зв'язку з подіями 2016 року неодноразово закривалося слідчим. Святошинська окружна прокуратура м. Києва та Святошинський районний суд м. Києва пізніше скасовували постанови про закриття проваджень з різних причин. Як зазначено у рішенні Європейського суду з прав людини (далі – Європейський суд), розслідування досі тривають. До Європейського суду заявник скаржився за статтями 3 і 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція), взятими окремо та у поєднанні зі статтями 13 і 14 Конвенції, а також статтею 1 Протоколу № 12 до Конвенції, що національні органи влади не провели ефективного розслідування нападів, не встановивши, зокрема, можливий гомофобний мотив нападників. Європейський суд вирішив розглянути ці скарги за статтями 3 і 14 Конвенції. Розглянувши скаргу заявника, Європейський суд у зв'язку з розслідуванням нападу 2015 року звернув увагу на деякі недоліки органів державної влади під час здійснення розслідування, невжиття будь-яких заходів у зв'язку з твердженнями заявника про вчинення злочину на ґрунті ненависті, а також, що кваліфікація нападу спочатку як грабежу обмежувала характер розслідувань, проведених працівниками поліції у зв'язку з нападом, який зосереджувався на викраденому майні та не включав пошук осіб, які могли бути мотивовані нетерпимістю, особливо з огляду на постійні твердження заявника, що це могло бути мотивом вчинення злочину. Європейський суд вказав, що органи державної влади не відреагували на такі послідовні та постійні твердження і що це підірвало перспективи належного розслідування стверджуваного злочину, скоєного на ґрунті ненависті, та констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції у поєднанні зі статтею 14 Конвенції. Щодо нападу на заявника у 2016 році Європейський суд зауважив, що в день нападу працівники поліції отримали показання від осіб, які, як вбачається, по суті визнали свою участь в нападі, однак працівники поліції не вжили жодних заходів у зв'язку з цими показаннями, також не було забезпечено дотримання прав заявника під час провадження щодо цього

нападу. Зокрема, працівники поліції понад рік не повідомляли його про постанову про закриття провадження у 2019 році, хоча вони були зобов'язані зробити це згідно з національним законодавством. Також, у цій справі проблема кваліфікації нападу підірвала здатність національних органів влади викрити стверджуваний гомофобний мотив нападу. Європейський суд дійшов висновку, що було важливо, аби відповідні національні органи влади провели розслідування, вживаючи всіх розумних заходів з метою викриття ролі можливих гомофобних мотивів для здійснення нападу, оскільки без такого суворого підходу з боку правоохоронних органів злочини, умотивовані упередженнями, неминуче розглядатимуться нарівні зі звичайними справами без такого підтексту, а байдужість, що стане результатом, буде еквівалентною офіційній згоді чи навіть потуранню злочинам на ґрунті ненависті. З огляду на зазначене Європейський суд констатував порушення процесуального аспекту статті 3 Конвенції, взятої у поєднанні зі статтею 14 Конвенції.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує заяву прийнятною;
2. Постановляє, що було порушено процесуальний аспект статті 3 у поєднанні зі статтею 14 Конвенції у зв'язку з розслідуванням нападу на заявника у 2015 році;
3. Постановляє, що було порушено процесуальний аспект статті 3 у поєднанні зі статтею 14 Конвенції у зв'язку з розслідуванням нападу на заявника у 2016 році;
4. Постановляє, що: (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявнику такі суми: (I) 7 500 (сім тисяч п'ятсот) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися, в якості відшкодування моральної шкоди; (II) 4 400 (чотири тисячі чотириста) євро та додатково суму будь-якого податку, що може нараховуватися заявнику, в якості компенсації судових та інших витрат, які мають бути сплачені безпосередньо на банківський рахунок захисника заявника, пані Науменко; (b) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на зазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (simple interest) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. Відхиляє решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.